

ΠΑΝ. ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΥ

Ο ΕΙΚΟΣΤΟΣ
ΑΙΩΝΑΣ

*Ἡ πάλη μεταφ' ἀνδρωτισμοῦ
καὶ ἀπανδρωσίας*

ΑΘΗΝΑΙ, 1951

Ε.Γ. Δ. Τ. Κ. & Π.
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

Ο ΕΙΚΟΣΤΟΣ ΑΙΩΝΑΣ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΕΠ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Θ. ΓΑΓΣΙΟΣ

Ε.Υ.Δ της Κ.τ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

ΠΑΝ. ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΥ

Ο ΕΙΚΟΣΤΟΣ
ΑΙΩΝΑΣ

*Ἡ σχέση μεταξύ ἀνδρωτισμοῦ
καὶ ἀπανδρωσίας*

ΑΘΗΝΑΙ, 1951

Ε.γ.Δ της Κ.τ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΟΥΤΟ τῶγραφα τὴν ἀνοιξὴ τοῦ 1950. Γιὰ τὰ
τὸ γράψω, δὲ χρειάστηκα παραπάνω ἀπὸ δυὸ μῆνες.
Ὅσο, δὲν ἔχω τὸ αἶσθημα ὅτι τῶγραφα βιαστικά. Τὸ κεν-
τρικὸ πρόβλημα τοῦ βιβλίου μου τὸ ἔχω ζήσει χρόνια. Τὸ ἔχω
ζήσει σὲ ἄμεση ἐπαφὴ — σὲ μιὰν ἐπεύθυνη, μάλιστα, ἐπαφὴ —
μὲ τὰ γεγονότα. Μήπως ἡ πολιτικὰ ἐπεύθυνη σχέση μου μὲ
τὰ γεγονότα μ' ἔκαμε νὰ μὴν ἔχω τὴν ἀπαραίτητη ἀντικειμε-
νικότητα ἀπέναντί τους; Νομίζω ὄχι. Ἄν τὴν ἀντικειμενικό-
τητα ἔπρεπε νὰ τὴν ἀναζητήσουμε μόνο στὴν οὐδέτερη ζωὴ καὶ
στάση τοῦ ἀνθρώπου, τότε ἀντικειμενικὸ θὰ ἦταν μόνο τὸ κενό.

* * * *

Ὁ εἰκοστὸς αἰώνας δὲν ἔχει ἀκόμα διανύσει παρὰ μόνο τὸ
μισό του διάστημα. Μπρὸς μας (ἢ πίσω μας) ἔχουμε μόνο τὰ
πενήντα πρῶτα χρόνια του. Ἦ ἀλλὰ πενήντα βρίσκονται ἀκόμα
πέρ' ἀπὸ μᾶς. Κι' ὅμως, πιστεύω ὅτι βρίσκονται μὲ κάποιον
τρόπον καὶ μέσα μας. Πιστεύω ὅτι τὰ πενήντα χρόνια ποὺ
ἔρχονται (καὶ ἴσως ὄχι μόνο τὰ πενήντα) θὰ ἐξαρθῶν σὲ
μεγάλον βαθμὸν ἀπ' ὅ,τι βρίσκεται αὐτὴ τὴ στιγμὴ μέσα μας,
ἀπ' ὅ,τι ἔχει διασωθεῖ μέσα μας ὡς στοιχεῖον ἀνθρώπινον. Δὲν
ἔχει καμιά σημασία ποιὸς θάνατοι οἱ κοινωνικὲς καὶ, γενικώτερα,
οἱ ἐξωτερικὲς μορφὲς τῆς ζωῆς στὰ χρόνια ποὺ ἔρχονται.
Σημασία ἔχει μόνο νὰ ὑπάρχει ἡ ἀνθρώπινη ψυχὴ στὶς μορφὲς
αὐτές. Ἄν τὴ διασώσουμε ἐμεῖς μέσα μας, θὰ ὑπάρχει.

Όταν έγραφα τὸ βιβλίο τοῦτο, δὲν εἶχαν ἀκόμη σημειωθεῖ τὰ γεγονότα τῆς Κορέας. Τὰ γεγονότα αὐτὰ ἔδωσαν τὴν εὐκαιρία στὸν Ὁργανισμό τῶν Ἠνωμένων Ἐθνῶν νὰ πάρει γιὰ πρώτη φορὰ ἕνα οὐσιαστικὸ ἱστορικὸ περιεχόμενο. Ὁ Ἅγιος Φραγκίσκος ἦταν ἕνα ψέμα ἢ μιὰ ἀνταπάτη. Ἡ συνέλευση τῶν Ἠνωμένων Ἐθνῶν στὰ 1950 ἄρχισε νὰ πλησιάζει τὴν ἀλήθεια. Στὸν Ἅγιο Φραγκίσκο, οἱ δημοκρατίες ἔκαναν πὼς δὲν ἔβλεπαν τὴ διαίρεση τοῦ κόσμου ποῦ εἶχε θεσπισθεῖ στὴ Γυάλα. Στὴ συνέλευση τοῦ 1950, τὴ διαίρεση τοῦ κόσμου ἀποφάσισαν οἱ δημοκρατίες νὰ τὴν ἀντιμετωπίσουν μὲ μιὰν ἰδιαίτερη δική τους ἐνότητα καὶ ἀλληλεγγύη. Κανένας δὲ μπορεῖ ἀκόμα νὰ ξέρει ποῦ μᾶς πᾶνε τὰ γεγονότα τῆς Κορέας. Ξέρουμε ὅμως τώρα μὲ τρόπο θεϊκὸ — καὶ νόμιμα πὼς ἔπρεπε νὰ τὸ τονίσω σὲ μιὰ συνεδρίαση τῆς ὀλομέλειας τῶν Ἠνωμένων Ἐθνῶν — ὅτι ὑπάρχει πιά «μιὰ ὑπεύθυνη καὶ ἀποφασιστικὴ ἡγεσία τοῦ κόσμου».

Τὴν ἐκτύπωση τοῦ βιβλίου μου τὴν παρακολούθησε ἀπὸ κάθε ἄποψη ἡ κυρία Ἀθηνᾶ Γ. Καλογεροπούλου. Τὴν εὐχαριστῶ θερμότερα γιὰ τὸν κόπο καὶ τὴν πολέμημη συνδρομὴ της.

Νέα Ὑόρκη, Νοέμβριος 1950

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΣ

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α' : Πῶς μπήκε ὁ αἰώνας μας στὸν ἱστορικό του χρόνο. Ἡ ἀνυποψία τοῦ ἀστοῦ. Θετικισμὸς καὶ μακαριότητα. Κάτω ἀπὸ τὴ φαινομενικὴ γαλήνη κινητοποιοῦνται, στὴ φυσικὴ ἐπιστήμη μὲ τὴν ἔρευνα τοῦ ἀτόμου καὶ στὴν ἠθικὴ ζωὴ μὲ τὸν κομμουνισμό, οἱ πιὸ ἀνατρεπτικὲς δυνάμεις ποὺ γνώρισε ἡ ἱστορία. Στὰ 1900, οἱ κρίσιμες σκοπιὲς οὐσιαστικὰ ἀνεπάνδρωτες : μέτροι καὶ ἀσήμαντοι οἱ ἡγέτες τῶν λαῶν. Ὁ Μαρξισμὸς μεταφέρεται ἀθόρυβα στὴ Ρωσία καὶ συγχωνεύεται μὲ τὸν ἀσιατικὸ μηδενισμό. Ἀνεπάρκεια καὶ τῆς πνευματικῆς ἡγεσίας γύρω στὰ 1900 Σελ. 1 — 22

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β' : Ὑπάρχει ὁ «ἄνθρωπος» ὡς ἀγαθὸ ποὺ κινδυνεύει ἀπὸ τὶς ἀνατρεπτικὲς δυνάμεις τοῦ αἰώνα μας ; «Πρόσκαιροι εἰσὶν» ὅσοι «οὐκ ἔχουσιν ρίζαν ἐν ἑαυτοῖς». Ἡ ἀνθρώπινη εὐθύνη ὡς ἀπόλυτο γεγονός. Ὁ Χριστιανισμὸς καὶ τὸ φαινόμενο τῶν «μαρτύρων». Ἡ ἀγάπη πρὸς τὸν πλησίον. Ὁ «ἄνθρωπος» ὑπάρχει. Σελ. 23 — 34

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ' : Ἡ ἀστική τάξη, οἱ ἀρετὲς καὶ οἱ ἀδυναμίες της. Ἡ ἰδέα τῶν ἐθνότητων. Ὁ ΙΘ' αἰώνας ἄφισε τὸ πρόβλημα τῶν ἐθνότητων ἄλυτο. Οἱ συνέπειες. Ὁ ρωσοῖαπωνικὸς πόλεμος καὶ ἡ πρώτη κομμουνιστικὴ ἐπανάσταση. Ὁ πρῶτος παγκόσμιος πόλεμος, τὰ ἀναχρονιστικὰ του φαινόμενα καὶ ἡ ἔκβασή του. Ὁ νέος κατακερματισμὸς τῆς Εὐρώπης καὶ ἡ ἀντινομία ἀνάμεσα σ' αὐτὸν καὶ οἱ ἀπαιτήσεις τοῦ αἰώνα μας. Σελ. 35 — 56

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ' : Ἡ ρωσικὴ ἐπανάσταση τοῦ 1917. Ἡ ἐπικράτηση τοῦ κομμουνισμοῦ. Ὁ Λένιν καὶ ἡ ὀλοκληρωτικὴ ἀρνησιμὴ τῆς δημοκρατίας καὶ τοῦ ἀνθρωπισμοῦ. Ἡ τρομοκρατία στὴν ἱστορία. Πρῶτὴ φορὰ ἀνάγεται ὁ τρόμος σὲ σκοπὸ τοῦ κράτους. Ὁλοκληρωτισμὸς καὶ τρόμος. Ἡ βαρβαρότητα μέσα στὸ πλαίσιο καὶ μετὰ τὰ μέσα τοῦ πολιτισμοῦ. Ὁ Λένιν ὡς ὁ ἐφευρέτης τοῦ μονολιθικοῦ κόμματος καὶ κράτους..... Σελ. 57 — 83

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε' : Τὸ πνευματικὸ χάος στὴ δυτικὴ Εὐρώπη ὕστερ' ἀπὸ τὸν πρῶτο παγκόσμιον πόλεμον. Πρωτογονισμὸς καὶ φουτουρισμὸς. Ὁ Ὁσβαλντ Σπένγκλερ. Ὁ Φρόυντ καὶ ἡ ψυχανάλυσις. Ὁ Ντάβιντ Χέρμπερτ Λῶρενς. Ἡ κοινωνιολογία τοῦ Κάρολ Μάνχαϊμ. Οἱ πνευματικοὶ ἄνθρωποι χάνουν τὴν ἐμπιστοσύνην στὸν ἑαυτό τους..... Σελ. 84 — 95

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ' : Οἱ μεγάλες δημοκρατίες στὰ εἴκοσι χρόνια τοῦ μεσοπόλεμου. Τὰ μεγάλα τους λάθη : ἡ ἐγκατάλειψις τῆς Ἑλλάδος. Οἱ ἐπιχειρήσεις στὴ Ρωσία. Ἡ ἀντιμετώπισις τοῦ γερμανικοῦ προβλήματος. Ἡ ἀνεπάρκεια τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν. Ἡ ἐσωτερικὴ ἀνεπάρκεια καὶ κατάρπησις τῶν μεγάλων δυτικοευρωπαϊκῶν δημοκρατιῶν. Ὁ Φραγκλίνος Ρούζβελτ καὶ ἡ νίκη τῆς δημοκρατίας στὶς Ἠνωμένους Πολιτείας. Ἡ Ἀνατολή : Ἰαπωνία, Κίνα, Ἰνδίες. Ἡ ἱστορία γίνεται γιὰ πρῶτὴ φορὰ παγκόσμιος. Καὶ ἡ γῆ γίνεται στενὴ. Τὸ στρίμωγμα τῶν ἀνθρώπων ἐπάνω στὴ γῆ ὡς ποιοτικὸ πρόβλημα..... Σελ. 96 — 123

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ' : Ὁ φασισμὸς στὴν Ἰταλία. Χίτλερ καὶ ὁ γερμανικὸς ἐθνικοσοσιαλισμὸς. Ἡ Σοβιετικὴ Ἐνωση στὰ εἴκοσι χρόνια τοῦ μεσοπόλεμου. Τὰ «λαϊκὰ μέτωπα» καὶ ἡ ὑπονομεύσις τῆς δημοκρατίας. Τὰ διεθνῆ γεγονότα ποὺ ὀδηγοῦν στὸ δεῦτερον παγκόσμιον πόλεμον..... Σελ. 124 — 153

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Η' : Ὁ δεῦτερος παγκόσμιος πόλεμος. Ὁ κομμουνισμὸς ὑπονομεύει τὴ μαχητικότητα τῶν δημοκρατιῶν. Οὐίνστον Τσώρτσιλ καὶ ἡ ἀμυνα τῆς Μεγάλης Βρετανίας. Ἡ Ἑλλάς καὶ ἡ ἀντίστασις τῆς. Φραγκλίνος Ρούζβελτ : ἐκμίσθωσις καὶ

δανεισμός». 'Ο κομμουνισμός και τὰ κέντροαπελευθερωτικά μέτωπα». 'Η ἀφέλεια τῶν μεγάλων δυτικῶν δημοκρατιῶν ἀπέναντι τοῦ κομμουνισμοῦ καὶ τῆς Μόσχας. 'Η περίπτωση τῆς Ἑλλάδος. 'Ο πόλεμος κερδίζεται στρατιωτικά καὶ χάνεται πολιτικά καὶ ἠθικά. Σελ. 154 — 182

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Θ' : Τὰ ἐρεῖπια πὸν ἄφισε πίσω του ὁ δεύτερος παγκόσμιος πόλεμος. Εἰδικώτερα, τὰ ἐρεῖπια τῶν χαρακτήρων καὶ τῶν νεύρων. 'Η κρίση στὴν πνευματικὴ ἡγεσία. Οἱ νέοι καὶ ἡ ἐκμετάλλευσή τους ἀπὸ τὸν κομμουνισμό. Τὰ ἐρεῖπια τῆς δημοκρατίας στὶς χώρες πὸν ἔπεσαν στὴ σοβιετικὴ ἐπιρροή. Πῶς σώθηκε ἡ Ἑλλάς. 'Η Κίνα χάνεται. Οἱ ἐλεύθερες χώρες τῆς Εὐρώπης καὶ τὸ σχέδιο Μάρσαλ. Τὸ πρόβλημα τῆς Γερμανίας. 'Ο κόσμος πρέπει νὰ ὀργανωθεῖ ἐπάνω σὲ βίαση ἐνιαία. Τὴ βίαση αὐτὴ μόνο ἡ δημοκρατία μπορεῖ νὰ τὴ διαμορφώσει. Τὸ ἐνδεχόμενο ἐνὸς τρίτου παγκόσμιου πολέμου. 'Η ἀτομικὴ βόμβα. Τὸ δίλημμα τῶν δημοκρατιῶν. Σελ. 183 — 225

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι' : Τί λέει ἡ συνείδησή μας. 'Υπάρχει ἀκόμα πολὺ ψέμα στὸν κόσμο τῆς ἀλήθειας καὶ μεγάλο ποσοστὸ δουλείας στὸν κόσμο τῆς ἐλευθερίας. 'Ο Χριστιανισμός, ἡ προσωπικὴ διαγωγή τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἡ ἀντικειμενικὴ νομοθέτηση τοῦ ἀγαθοῦ Σελ. 226 — 234

Ε.Υ.Δ της Κ.τ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006